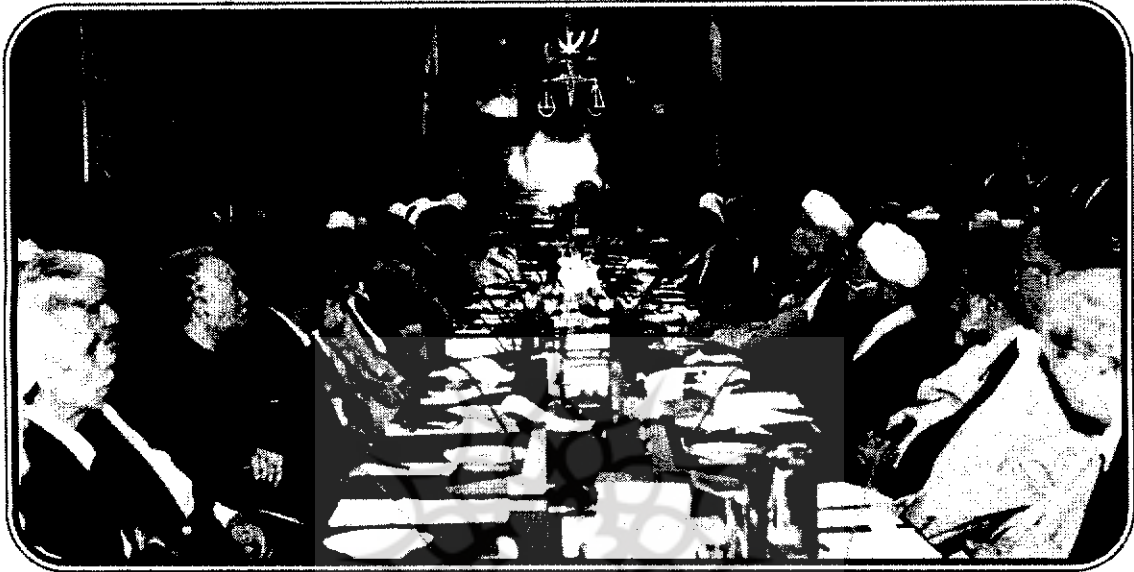

آزای وحدت رویه دیوان عالی کشور

شماره ۲۷۰۲۹-هـ مورخ ۱۳۷۸/۲/۲۹
 پرونده وحدت رویه ردیف: ۱۲/۷۷
 هیأت عمومی
 ریاست محترم دیوان عالی کشور دامت
 افاضاته
 سلام علیکم،

احتراماً: آقای رئیس دادگستری شهرستان بندر ترکمن طی شرحی به شماره ۱/۲۴۶۰- ۷۵/۶/۱۹ از طریق دفتر آن دادگستری جهت طرح در هیأت عمومی به دیوان عالی محترم کشور تقدیم داشته و به حکایت ظهرنامه مذکور به دادرسی دیوان عالی کشور ارسال داشته‌اند و اعلام شده که در مورد مرجع صلاحیتدار برای رسیدگی به بزه صید ماهیان خاویاری و استحصال خاویار به طور غیرمجاز از طرف شعب اول و چهارم دادگاههای تجدیدنظر استان مازندران آرای متهاافت صادر گردیده و تقاضای طرح موضوع را در هیأت عمومی دیوان عالی کشور به منظور اتخاذ رویه واحد نموده است. اینک جریان

پرونده‌های مربوطه گزارش و سپس اقدام به اظهارنظر می‌نماید.

۱- طبق محتویات پرونده کلاسه ۷۴/۱۴۲۶ شعبه اول عمومی شهرستان بندر ترکمن: در تاریخ ۷۳/۴/۱ مأمورین حراست دریای بندر ترکمن حین گشت‌زنی در عمق دریا به چهار نفر که در حال صید غیرمجاز ماهیان بوده‌اند برخورد و پس از تعقیب و گریز آنها را به همراه دو فروند قایق موتوری دستگیر و مقدار هشتاد کیلو ماهی غضروفی از نوع فیل ماهی و یکصد رشته‌دام از آنان کشف می‌نمایند مراتب به دادرسی انقلاب اسلامی گرگان اعلام و آقایان شهرام خادم‌لو و غیره تحت تعقیب قرار می‌گیرند. سپس حین رسیدگی در تاریخ ۷۴/۹/۱ دادگاه انقلاب اسلامی گرگان در خصوص اتهام آقای شهرام خادم‌لو فرزند بابا مینی بر صید ماهیان خاویاری و استحصال آن با عنایت به محل وقوع جرم و لحاظ قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی

ایران مصوب ۷۴/۶/۱۴ قرار عدم صلاحیت خود را به شایستگی دادگاههای عمومی بندر ترکمن صادر نموده شعبه اول دادگاه عمومی بندر ترکمن نیز با این استدلال که طبق ماده (۲) لایحه قانون مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس مصوب ۱۳۵۸ تهیه خاویار و صید غیرمجاز ماهیهای غضروفی عنوان قاچاق داشته و مجرمین طبق قانون مجازات مرتکبین قاچاق و قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز قابل تعقیب و مجازات در محاکم صالحه که طبق بند "۳" ماده واحده قانون حدود صلاحیت دادرسی و دادگاههای انقلاب و بند "۵" از ماده (۵) قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب، و آرای وحدت رویه صادره دادگاههای انقلاب می‌باشند هستند و بند "د" ماده (۲۲) قانون حفاظت و بهره‌برداری از منابع آبی.... ناظر به مجازات مرتکبین است و به عبارت دیگر نوعی تغییر مجازات در قوانین سابق در این زمینه می‌باشد و هیچ ارتباطی به

صلاحیت محکمه رسیدگی کننده نداشته و مراجع صالح تا صراحتاً و به موجب نصوص قانونی از آنها سلب صلاحیت نشده باید به رسیدگی خود ادامه دهند لذا خود را صالح به رسیدگی ندانسته و قرار عدم صلاحیت خود را به اعتبار صلاحیت دادگاه انقلاب اسلامی گرگان صادر و پرونده را جهت حل اختلاف به دادگستری استان ارسال داشته است که به شعبه اول دادگاه تجدیدنظر استان مازندران ارجاع و به کلاسه ۱/۲۴/۲۵ تجدیدنظر ثبت گردیده این دادگاه به موجب دادنامه شماره ۳۵۵ - ۷۵/۴/۳۱ چنین رأی داده است:

رأی: چون با وضع و تصویب قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۴/۶/۱۴ و برداشته شدن عنوان قاچاق از اتهام صید و تهیه و عرضه و فروش و حمل و نگهداری و صدور ماهیان خاویاری صلاحیت دادگاه انقلاب از این عنوان محدود و برداشته شده است. لذا با وضع این قانون دادگاه انقلاب اسلامی صالح به رسیدگی نمی باشد و اگر چه قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران قانون ماهوی است اما چون با حذف احاله مجازات مرتکبین قاچاق موضوع ماده (۲) قانون صید در دریای خزر مصوب ۱۳۵۸ در قانون اخیرالتصویب و تعیین شدن مجازات جدید قاچاق بودن جرایم موضوع بند "د" ماده (۲۲) این قانون منتفی شده است و به این اعتبار از نظر شکلی هم در صلاحیت و مرجع رسیدگی آن هم مداخله نموده و امر صلاحیت به لحاظ ارتباط با نظم عمومی و آمره بودن آن عطف به ماسبق شده و پرونده های در حال رسیدگی را هم شامل می شود و بنابراین موضوع مانحن فیه از صلاحیت ذاتی دادگاه انقلاب اسلامی خارج و داخل در صلاحیت عام محاکم عمومی شده است، لذا با پذیرش استدلال شعبه دوم دادگاه انقلاب اسلامی گرگان در عدم صلاحیت به استناد ماده (۳۳) قانون تشکیل محاکم عمومی و انقلاب به صلاحیت دادگاه عمومی بندر ترکمن (شعبه اول) حل اختلاف می گردد.

۲ - طبق محتویات پرونده کلاسه ۷۴/۱۵۹۴ شعبه اول دادگاه عمومی بندر ترکمن: در تاریخ ۶۹/۹/۷ آقای رحمتا... بالفچی فرزند حسین در یک فروند قایق پارویی در دریا توسط مأمورین هنگ مرزی اترک دستگیر و پس از تحقیق از وی توسط اداره اطلاعات بندر ترکمن باتوجه به اعترافات که نموده به دادرسی انقلاب اسلامی گرگان معرفی و به اتهام مباشرت در صید غیرمجاز ماهیان غضروفی و استحصال مجموعاً شانزده کیلوگرم خاویار در دو مرحله تحت تعقیب قرار گرفته و نهایتاً در مورد وی کیفرخواست مورخه ۷۲/۷/۲۴ صادر و به استناد ماده (۲) قانون مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس مصوب سال ۱۳۵۸ شورای انقلاب تقاضای مجازات وی گردیده است. شعبه اول دادگاه انقلاب اسلامی گرگان حین رسیدگی در تاریخ ۷۴/۷/۲۵ با صدور قرار عدم صلاحیت پرونده را به اداره شیلات بندر ترکمن ارسال و سپس متذکر گردیده که حسب مقررات

زمین بنشین، و بیندیش که چگونه خداوند بر بندگان قدرت دارد و حلم می کند و آنها را به خطاها مواخذه نمی فرماید، چون هنگام غضب به تو گویند از خدا بترس، خشم را به دور افکن و به حلم و بردباری بازگرد.

یا علی! بسا خانواده، همسایگان و کلیه معاشران خوش خوی باش تا نزد خدا به درجات عالی نایل شود، آنچه برای خود نمی پسندی بر دیگران میسند، آنچه برای خود می خواهی برای دیگران هم بخواه تا در قضاوت عادل و در عدالت دادگر باشی و اهل آسمان و زمین تو را دوست دارند، وصیت مرا ان شاء الله به خاطر بسپار.

قسمتی از سفارشات حضرت رسول اکرم (ص) به معاذ بن جبل هنگام اعزام او به سمت استانداری یمن
ای معاذ! کتاب خدا را به مردم آن سامان بیاموز.

آنها را با اخلاق شایسته و نیکو تربیت کن، هر کسی را از یک در محل مناسب جای ده، فرمان خدا را در میان آنها اجراء کن، در کار خدا و مال خدا از هیچ کس بیم مدار، که نه ولایت از آن تو است و نه مال، امانتهای آنها را کم یا زیاد به ایشان رد کن.

شیوه مدارا و گذشت را از دست مده، بدون اینکه حقی را فروگذاری، آنکه می گوید از حق خدا گذشتم نادان است، در هر کاری که بیم انتقاد داری قبلاً حکمت و مصلحت کار را برای مردم بیان کن تا ندانسته عیب جویی نکنند، آداب و سنن جاهلیت را بجز آنچه که اسلام امضاء کرده محو و نابود کن. کوچک و بزرگ اسلام را آشکار کن، بیشتر هم خود را صرف نماز کن که پس از اقرار به دین سرآمد ارکان اسلام نماز است.

مردم را متذکر خدا و آخرت کن، از موعظه و

ارسال داشته‌اند و با حصول اختلاف در صلاحیت بین دادگاههای مذکور از طرف شعبه اول و چهارم دادگاه تجدیدنظر استان مازندران در استنباط از قوانین آرای متهافت صادر گردیده است.

بدین توضیح که شعبه اول به شرح دادنامه شماره ۳۵۵ - ۷۵/۴/۳۱ دادگاه عمومی بندرترکمن را صالح به رسیدگی دانسته درحالی که شعبه چهارم به شرح دادنامه شماره ۶۰ - ۷۵/۱/۲۹ برعکس، دادگاه انقلاب اسلامی گرگان را شایسته رسیدگی تشخیص داده است بناء علی هذا در اجرای ماده (۳) از مواد اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب سال ۱۳۳۷ تقاضای طرح موضوع را در هیأت عمومی محترم دیوان عالی کشور به منظور ایجاد رویه واحد دارد.

معاون اول دادستان کل کشور - حسن فاخری

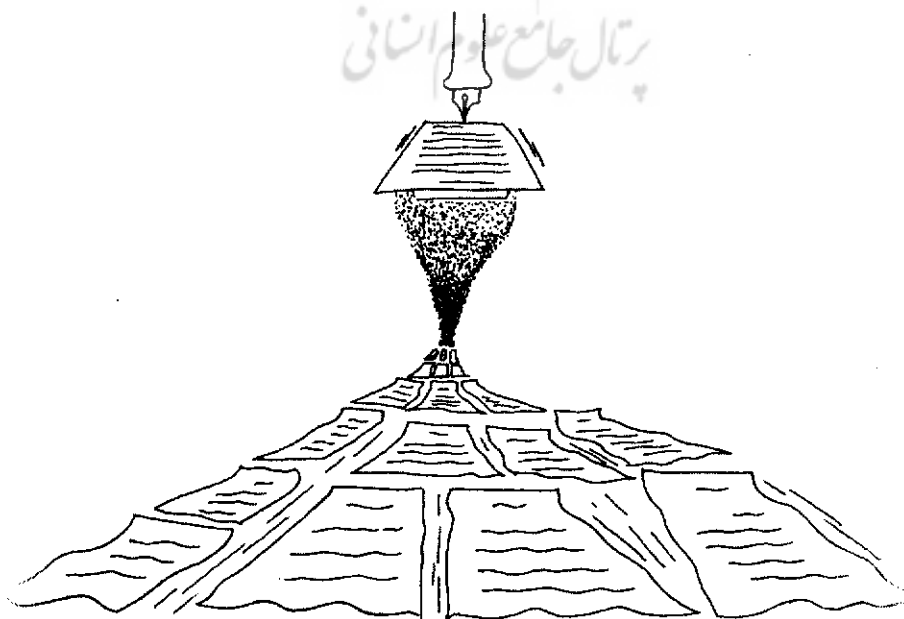
به تاریخ روز سه شنبه: ۱۳۷۸/۲/۱۴ جلسه وحدت رویه قضائی هیأت عمومی دیوان عالی کشور به ریاست حضرت آیت الله محمد محمدی گیلانی رئیس دیوان عالی کشور و با حضور جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور و جنابان آقایان رؤسا و مستشاران شعب حقوقی

قانونی مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس مصوب سال ۱۳۵۸ شورای انقلاب و با امان نظر به ماده واحده قانون اصلاح ماده (۱) از قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳/۱۲/۲۹ و ۱۳۷۳/۱۱/۹ و مستفاد از بند "۵" ماده (۵) قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب، مصوب سال ۱۳۷۳ موضوع معنونه را در صلاحیت دادگاه انقلاب اسلامی تشخیص و از این رو با تأیید نظریه دادگاه عمومی شعبه اول بندر ترکمن و نتیجتاً اعلام صلاحیت دادگاه انقلاب اسلامی گرگان و فسخ قرار عدم صلاحیت صادره از ناحیه دادگاه مزبور حل اختلاف نموده است.

اینک با توجه به مراتب معروض فوق به شرح زیر اظهار نظر می نماید.

نظریه: همان طور که ملاحظه می فرمایید باتصویب و اجرای قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۴/۶/۱۴ و باتوجه به بند "د" ماده (۲۲) قانون مذکور دادگاههای انقلاب اسلامی گرگان پرونده‌های مربوط به صید ماهیان خاویاری و استحصال خاویار را که در جریان رسیدگی بوده با صدور قرار عدم صلاحیت جهت رسیدگی به دادگاه عمومی بندر ترکمن

موضوعه جدیدالتصویب پرونده به دادگستری همان شهرستان فرستاده شود مدیر شیلات ترکمن نیز پرونده را باتوجه به قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۷۴/۶/۱۴ به دادگستری شهرستان بندرترکمن ارسال و تقاضای رسیدگی و اعلام نتیجه نموده است. با ارجاع پرونده به شعبه اول دادگاه عمومی بندر ترکمن این دادگاه با استدلال به اینکه به صید غیرمجاز ماهیهای غضروفی و تهیه خاویار عنوان قاچاق داشته که دادگاههای انقلاب صالح به رسیدگی هستند و بند "د" ماده (۲۲) قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی ... ناظر به مجازات مرتکبین اعمال مذکور و به عبارت دیگر نوعی تغییر مجازات در قوانین سابق در این زمینه بوده و ارتباطی به صلاحیت محکمه رسیدگی کننده در صورت عدم تصریح قانونی ندارد لذا قرار عدم صلاحیت خود را به اعتبار صلاحیت دادگاه انقلاب اسلامی گرگان صادر و پرونده جهت حل اختلاف به دادگستری استان ارسال داشته که به شعبه چهارم دادگاه تجدیدنظر استان مازندران ارجاع و به کلاسه ۴/۶۸/۷۵ ثبت گردیده است و این دادگاه به موجب دادنامه شماره ۷۵/۱/۲۹۶۰ باتوجه به ماده (۲) لایحه

و کیفری دیوان عالی کشور تشکیل گردید.

پس از طرح موضوع و قرائت گزارش و بررسی اوراق پرونده و استماع عقیده جناب آقای مهدی ادیب رضوی نماینده دادستان محترم کل کشور مبنی بر: «باتوجه به اینکه طبق ماده (۲) لایحه قانونی مجازات صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس، مصوب سال ۱۳۵۸ صید غیرمجاز ماهیهای خاویاری و تهیه خاویار عنوان قاچاق داشته و مجازات آن برابر قانون مجازات مرتکبین قاچاق پیش بینی شده است و طبق بند ۳۰ ماده واحده قانون حدود صلاحیت مرجع مذکور تعیین گردیده است، لذا تغییر مجازات این نوع جرایم در قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی مصوب سال ۱۳۷۴ تغییری در صلاحیت دادگاه انقلاب نمی دهد و درخصوص جرایم عنوان شده به هر تقدیر رسیدگی در صلاحیت دادگاه انقلاب خواهد بود. نتیجتاً رأی شعبه چهار دادگاه تجدیدنظر استان مازندران موجه بوده معتقد به تأیید آن می باشم.» مشاوره نموده و اکثریت بدین شرح رأی داده اند:

رأی شماره: ۶۳۲-۱۴/۲/۱۳۷۸

رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عالی کشور

گرچه به شرح ماده (۲) لایحه قانونی صید غیرمجاز از دریای خزر و خلیج فارس مصوب ۱۳۵۸/۵/۱۵ صید ماهی خاویاری (تاسماهیان) تهیه خاویار همچنین عرضه، فروش، حمل، نگاهداری و صدور آنها بدون اجازه شرکت سهامی شیلات ایران ممنوع اعلام و تصریح گردیده مرتکبین طبق قانون مجازات مرتکبین قاچاق تعقیب و مجازات می شوند لکن چون مقررات بند ۵ ماده (۲۲) قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴ مجلس شورای اسلامی که از تاریخ ۱۳۷۴/۸/۱ لازم الاجرا شده از نظر مجازات اخف از مجازات مقرر در ماده (۱) اصلاحی قانون مجازات مرتکبین قاچاق، مصوب ۱۳۵۳/۱۲/۲۹ می باشد و از جهات دیگر هم مساعد به حال مرتکب است بنابراین به حکم ماده (۱۱) قانون مجازات اسلامی، مصوب مرداد ماه سال ۱۳۷۰ در مورد جرایم سابق بر وضع قانون مذکور تا صدور حکم قطعی مؤثر خواهد بود و از آنجا که مطلقاً واژه دادگاه مذکور در قسمت اخیر بند ۵ ماده (۲۲) قانون حفاظت و بهره برداری از منابع آبی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۷۴/۶/۱۴ مقید به قید انقلاب نیست و ظهور در دادگاههای عمومی دارد و مقررات مواد (۱) و (۳) قانون تشکیل دادگاههای عمومی و انقلاب، هم این مطلب را تأیید می نماید بنابه مراتب دادنامه شماره ۳۵۵ - ۷۵/۴/۳۱ شعبه اول دادگاه تجدیدنظر استان مازندران که به شرح آن در مقام حل اختلاف به صلاحیت دادگاه عمومی بندرتراکم اظهار نظر شده به اکثریت آرا نتیجتاً صحیح و منطبق با موازین قانونی تشخیص می شود این رأی برطبق ماده (۳) از مواد اضافه شده به قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۷/۵/۱۹ برای دادگاهها در موارد مشابه لازم الاتباع است.

نصیحت پیروی کن تا کارهای خدا پسند تقویت شوند، برای نشر تعالیم اسلام معلمین به هر سوی بفرست. خدا را که بازگشت تو به سوی او است پرستش کن و در کار خدا از ملامت هیچ کس بیم ندار.

تو را سفارش می کنم به ترس از خدا، راستگویی، وفای به عهد، رد امانت، ترک خیانت، گفتار نرم، سلام کردن، رعایت همسایه، ترجمه به ایتم، حسن عمل، کوتاهی آرزو، محبت آخرت، ترس از حساب، ملازمت ایمان، تدبر در قرآن، فرو خوردن خشم و تواضع مبدا مسلمانی را دشنام دهی یا از گنهکاری پیروی کنی، یا از اطاعت امام عادل سر بیچی و یا دروغگویی را تصدیق کنی، کنار هر سنگ و درخت به یاد پروردگار خود باش، برای هر گناهی توبه ای کن، از گناه نهان مخفیانه و از گناه عیان آشکارا.

معاذ! اگر نه این بود که دیدار ما به قیامت می افتد، وصیت خود را کوتاه می کردم ولی چنان می بینم که دیگر همدیگر را ملاقات نخواهیم کرد.

معاذ! بدان که محبوبترین شما نزد من کسی است که به همان حالی از من جدا می شود، فردا به همان حال مرا ملاقات کند.

سفارشات پیامبر (ص) به محمد بن

ابی بکر

و تو ای محمد، بدان که بهترین فقه (دین شناسی) پارسایی در دین و عمل به فرمان خدا است. خداوند ما و شما را در سپاسگزاری، ذکر، ادای حق و عمل به طاعتش یاری کند که او شنوا و نزدیک است.

بدان که: دنیا سرای گرفتاری و فنا است، و آخرت سرای جاودانگی و جزا.

اگر توانی به زیور پایدار پردازی و از ناپایداری دل برکنی چنین کن.